

Pagal Europos inovacijų švieslentę (EIS), Lietuva yra nuosaikių inovatorių šalių grupėje. Tačiau išsamiau pasižiūrėjus į Lietuvos regionų inovatoriškumą matyti didžiuliai skirtumai: sostinės regione veikia stipri inovacijų ekosistema, o likusiame Vakarų ir Vidurio Lietuvos regione kol kas inovacijų ekosistemos dar tik besiformuoja. Todėl siekiant mažinti Lietuvos regionų atotrūkį nuo sostinės, Inovacijų agentūra iki 2027 m. planuoja net 418 mln. Eur ES investicijų suma pastiprinti inovacijų diegimą regiono verslo įmonėse.

ES regionų inovacijų reitinge Vilniaus inovacijų ekosistema užima 95 vietą ir priskiriama stiprių inovatorių (angl. Strong Innovator) grupei, tuo tarpu Vakarų ir Vidurio Lietuvos regionas ženkliai atsilieka likdamas besiformuojančių inovacijų ekosistemų (angl. Emerging Innovator) grupėje ir tēra 176 vietoje iš 241. Be to, Europos Komisija paskelbė, kad Vakarų ir Vidurio Lietuvos regionas – vienas iš kelių ES regionų, kurie susiduria su intensyviausia jaunimo ir kvalifikuotos darbo jėgos emigracija.

„Vakarų ir Vidurio Lietuvos regiono atotrūkis ypač reikšmingas, kai kalbame apie inovacijų kūrimą ir diegimą, verslo produktyvumą ar procesų skaitmenizavimą. Šalies proveržį stabdo esantis nedidelis skaičius įmonių, kuriančių aukštos pridėtinės vertės produktus, žemas verslo investicijų į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (MTEP) santykis lyginant su BVP bei menkas verslo ir mokslo įsitraukimas į tarptautinę tinklaveiką. Norint sumažinti šią nelygybę ir paskatinti verslą daugiau investuoti į inovacijas, naujojo laikotarpio ES investicijos tikslingai nukreiptos į Lietuvos regionus. Ši finansinė paskata ir visų inovacijų skatinimo paslaugų sutelkimas Inovacijų agentūroje gali ženkliai prisidėti prie Lietuvos regionų transformacijos bei aukštesnės pridėtinės ekonomikos kūrimo“, – sako Eglė Markevičiūtė, ekonomikos ir inovacijų viceministrė.

Naujasis 2021 – 2027 m. ES fondų investicijų finansinio laikotarpio periodas nuo ankstesnio skiriasi tuo, jog Lietuva jame suskirstyta į Sostinės ir Vidurio vakarų Lietuvos regionus. Toks regionų padalinimas leidžia nukreipti daugiau investicijų į mažiau išsivysčiusias apskritis, sumažinti ekonominius ir socialinius netolygumus, taip pat užtikrinti regioninės politikos įgyvendinimo priemonių ilgalaikį poveikį tolygiai ir tvariai plėtrai. Iš Inovacijų agentūros valdomo 511,2 mln. Eur ES fondų investicijų krepšelio Lietuvos verslui, net 418 mln. Eur bus skiriami Vidurio ir vakarų regionui. Iš šios sumos, 263 mln. Eur nukreipta finansuoti inovacijoms, inovatyvių, aplinkai draugiškų produktų kūrimui, pasitelkiant MTEP, o 150 mln. Eur – žaliosios ekonomikos projektams.

„Iš ankstesnio finansavimo periodo matėme, kad sostinės regiono verslai pritraukdavo

didžiausią dalį investicijų. Tad šį kartą į Vakarų ir Vidurio Lietuvos regioną nukreipta didžioji dalis ES investicijų yra reikšmingas strateginis žingsnis, kuris padės subalansuoti Lietuvos regionų inovatyvumo lygį", – sako Agnė Vaitkūnienė, Inovacijų agentūros Investicijų valdymo departamento direktorė.

Pasak A. Vaitkūnienės, Vakarų ir Vidurio Lietuvos regionui skirta didesnė ES investicijų dalis neabejotinai taps paskata dar aktyviau teikti projektų įgyvendinimo planus finansavimui gauti, nes nereikės konkuruoti su stipresnėmis, didesnėmis sostinės regiono įmonėmis, o Inovacijų agentūra dės maksimalias pastangas pasiekti kuo daugiau potencialių pareiškėjų.

„Neužtenka regionų įvardinti prioritetu, taip pat neužtenka, kad investicijos pasiektų tik didžiųjų regiono miestų verslus. Mes patys proaktyviai sieksime ateiti kuo arčiau kliento, kad parodytume esamas galimybes jo verslo augimui ir konkurencingumui stiprinti. Tam turime puikias sąlygas – įvairiuose Lietuvos miestuose veikia mūsų bendradarbystės centrai „Spiečius“, kur telkiasi regionų verslo lyderiai ir inovacijų potencialas", – pažymi A. Vaitkūnienė.

Atskirose Vakarų ir Vidurio Lietuvos regiono apskrityse ekonominis atotrūkis skiriasi.

„Kauno, Klaipėdos apskričių skirtumas nuo Vilniaus rodiklių nėra toks didelis, tačiau Tauragė pagal sukuriamą BVP vienam gyventojui atsilieka net 2,6 karto. Kelios sėkmingos Vakarų ir Vidurio Lietuvos regiono apskritys negali atpirkti kitų apskričių atsilikimo, todėl vidutiniai regiono rodikliai yra prastesni", – sako Jonė Kalendienė, Inovacijų agentūros Tyrimų ir analizės skyriaus vadovė.

Pasak jos, tikslingas investicijų nukreipimas į regionus sudarys palankesnes sąlygas verslams ne tik diegti inovacijas, bet ir pritraukti daugiau jaunų žmonių, kuriems patraukli gamta, lėtesnis gyvenimo tempas, pigesnis pragyvenimas, konkurencingas atlygis ir galimybė dirbti nuotoliu.

„Vakarų ir Vidurio Lietuvos regione jau turime sėkmės pavyzdžių: į Akmenę prieš keletą metų persikėlė Vakarų medienos grupės gamykla, taip pat čia Airijos maisto technologijų bendrovė „ClonBio Group“ ketina investuoti 250 mln. Eur į augalinių baltymų gamyklą. Panevėžyje, pasitelkusi ES investicijas, įrangą atsinaujino ir ekoinovatyvius sprendimus kuria bendrovė „Putokšnis“, o Biržuose bendrovė „Biržų duona“ investavo į inovatyvų saulės jėgainių parką", – sako J. Kalendienė.

